

Essunga kommun

Handlingsplan Enskilda avlopp

Miljönämnden

Antagen av kommunfullmäktige 2010-11-22 § 120

Innehållsförteckning

Tillsynsstrategi för inventering av enskilda avlopp	2
Motiv	2
Mål	2
Metod	2
Vad händer innan inventeringen	2
Avgifter	3
Vilka avloppsanordningar inventeras	3
Vad händer efter inventeringen	3
Information om möjlighet till kommunalt avlopp	3
Resursbehov	4
Riktlinjer för enskilda avlopp, Essunga kommun	5
Inledning	5
Miljömål	5
EUs vattendirektiv	5
Lagstiftning och allmänna råd	6
Miljöbalken	6
Naturvårdsverkets allmänna råd 2006:7	6
Strategiska dokument	7
Skyddsnivåer i Essunga kommun	8
Hög skyddsnivå med avseende på hälsoskydd	8
Hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd	8
När krävs hög skyddsnivå	8
Avloppsanläggningar	9
Exempel på avloppsanläggningar som bedöms klara normal respektive hög skyddsnivå	9
Egenkontroll	11
Anläggningar med omfattande skötsel	11
Anläggningar med ny reningsteknik	11
Dimensionering	11
Avloppsanläggningar för bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten)	11
Bedömning av befintliga anläggningar	12
Befintliga avlopp utan tillstånd	12
Tidskrav för åtgärder av icke godkända avloppsanläggningar	12
Gemensamhetsanläggningar	12
Gemensam avloppsanläggning	13
Tidskrav för åtgärder vid nybyggnation av gemensamhetsanläggningar	13
Exempel på områden som är tänkbara för anslutning till kommunalt avlopp	13
Dispens från funktionskraven i allmänna råden	14
Kretsloppsanpassning	14
Kväverening	14
Samarbete med mäklare	14

Tillsynsstrategi för inventering av enskilda avlopp

Motiv

Det finns ca 1100 enskilda avlopp i kommunen, där de flesta är gamla anläggningar som inte uppfyller Naturvårdsverkets krav. Det är därför angeläget att de enskilda avloppen i kommunen inventeras och att åtgärder för att minska utsläppen görs.

Utsläpp från enskilda avlopp kan ge upphov till negativa miljö- och hälsoeffekter, som till exempel förorening av dricksvatten och övergödning av vattendrag.

Enligt Vattenmyndigheten ska miljö kvalitetsnormen god ekologisk status uppnås på samtliga vattendrag i Nossans avrinningsområde med tidsfrist till 2021. Den ekologiska statusen (med avseende på näringsämnen) på Nossan och fyra andra vattendrag inom kommunen har bedömts som måttlig eller sämre. I Åtgärdsprogram för västerhavets vattendistrikt anges att åtgärder för att nå miljö kvalitetsnormerna skall vara påbörjade senast 22 december 2012.

Mål

Inventering av enskilda avlopp i kommunen påbörjas under våren 2011.

Alla avloppsanordningar inom kommunen ska vara inventerade år 2018 och det ska vara godtagbar standard på samtliga enskilda avlopp inom kommunen från och med år 2021.

Metod

Inventeringen sker områdesvis efter den gamla sockenindelningen för att undvika långa handläggningstider. Inventeringen startar i Fåglum och följer därefter i stort sett ån Nossan norrut, i denna ordning: Fåglum-, Barne Åsaka-, Essunga-, Bäreberg-, Främmestad-, Malma-, Lekåsa- och Kyrkås socken.

För att uppnå målet bör ca 100 fastigheter inventeras per år. Sannolikt kan ca fyra fastigheter inventeras per dag.

Vad händer innan inventeringen

En informationsdag där fastighetsägaren får möjlighet att träffa alla relevanta aktörer på samma gång, dvs. miljöinspektörer, ev. VA-chef, entreprenörer med flera skulle kunna vara en bra start på kommunens inventerings arbete.

På kommunens hemsida bör det finnas information om att en inventering kommer att starta i kommunen. Förslagsvis finns information om i vilket område man inventerar, samt vilken/vilka områden man planerar att inventera de närmaste åren. Tydlig information om vad som händer innan, under och efter inventering bör finnas tillgänglig på hemsidan.

Syftet är att det ska vara lätt för fastighetsägarna att få information om vad som gäller och hur de kan göra en tillståndsansökan.

Essunga kommun

Den så kallade "Dalslandsmodellen" har visat sig vara en bra metod vid inventering av avloppsanläggningar. Den går ut på att de aktuella fastighetsägarna får ett brev där de informeras om att en inventering är på gång och att en avgift för detta tas ut. De fastighetsägare som vet att deras avloppsanordning behöver åtgärdas och har för avsikt att göra det inom två år, ges tillfälle att informera miljökontoret. Därmed behövs inget inventeringsbesök på fastigheten och ägaren behöver inte betala någon avgift.

Avgifter

Normalt tas en fast kostnad för inventeringen där inventeringsbesök, eventuella telefonsamtal, rapportskrivning och restid är inräknat.

Den fasta kostnaden för inventeringen beräknas utifrån timtaxa för tillsyn för övrig miljöfarlig verksamhet, 1,5 timmars arbete per inventerat avlopp är en rimlig tid.

I de fall miljöinspektören behöver lägga ner ytterliggare tid, tas en extra timavgift ut.

Vilka avloppsanordningar inventeras

Avloppsanläggningar som är äldre än tio år inventeras.

Avloppsanordningar som är anlagda för mindre än tio år sedan och har ett tillståndsbeslut klassas som godkända utan inventering.

Inventering sker på avlopp med tillkopplad WC samt på avlopp med endast bad-, disk och tvättvatten (BDT- vatten).

Detta för att underlätta för fastighetsägare som i dagsläget har avlopp med BDT-vatten att få tillfälle att vara med och bilda föreningar för gemensamma avloppsanläggningar eller anslutning till kommunalt avlopp, om de i framtiden planerar att ansluta WC till sitt avlopp.

Vad händer efter inventeringen

Efter inventeringen skickas en inspektionsrapport ut till respektive fastighetsägare, där miljöinspektör informerar om avloppsanordningen anses vara godkänd eller om den är undermålig.

I de fall som anläggningen inte anses vara godkänd, informeras fastighetsägaren om att åtgärder bör göras inom två år. Om inga åtgärder har utförts efter två år kan miljönämnden förbjuda utsläpp av otillräckligt renat avloppsvatten eller förelägga om åtgärder för att förbättra reningen. Föreläggandet/förbudet börjar gälla efter ett år. Miljönämnden kan besluta om att förbudet/föreläggandet förenas med vite.

Information om möjlighet till kommunalt avlopp

De fastigheter som finns i de områden som nämns i "*Riktlinjer för enskilda avlopp i Essunga kommun*" som tänkbara områden för anslutning till kommunalt avlopp, får information om det i samband med informationsbrev om inventeringen.

Essunga kommun

Resursbehov

För att få en effektiv inventering krävs antingen extra personal (projektanställning) eller att man tydligt avsätter tid för detta arbete i en tjänst. Inventeringen kommer att leda till många tillståndsansökningar. Uppföljningsarbetet och inventeringen kommer att pågå under ca 10 år.

Handläggningstiden för en tillståndsansökan för enskilda avlopp beräknas vara fem timmar och antalet tillståndsansökningar per år kommer troligtvis att bli fler och fler allteftersom inventeringen pågår. För att effektivt kunna handlägga inkommande tillståndsansökningar krävs att man tydligt avger tid för detta i en tjänst.

Riktlinjer för enskilda avlopp, Essunga kommun

Inledning

Enligt naturvårdsverket har det visat sig att en mycket stor del av de befintliga avloppsanläggningarna är i behov av upprustning. Bara 60 procent av dessa anläggningar uppskattas vara av godkänd standard. Att det saknas längre gående rening än trekammarbrunn/slamavskiljning vid många fastigheter och att en del anläggningar behöver rustas upp, leder till utsläpp av otillräckligt renat avloppsvatten. Detta kan förorsaka övergödning och risk för lokal smittspridning av till exempel enskilda dricksvattenbrunnar.

Eftersom det finns många enskilda avlopp i kommunen som inte uppfyller miljöbalkens krav på rening kan det vara lämpligt att arbeta med att rusta upp befintliga anläggningar parallellt med att tydliga krav ställs på nyanläggningar.

Hushåll inom det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp är redan anslutna till det kommunala avloppsnätet, och där är frågan redan löst.

För samlad bebyggelse utanför kommunalt verksamhetsområde ska möjlighet ges till kommunalt avlopp eller möjligheten för flera fastigheter att anlägga en gemensam avloppsanläggning.

När det inte finns möjlighet att ansluta avloppet till det kommunala avloppsnätet eller till en gemensam avloppsanläggning ska avloppsvattnet renas i en enskild avloppsanläggning.

Med enskild avloppsanläggning menas exempelvis slamavskiljare med någon form av efterföljande rening i form av infiltration, markbädd eller minireningsverk. Ofta krävs det ytterliggare ett reningssteg i form av t.ex. efterbehandling för att funktionskraven skall uppnås. Det förekommer även att vattnet samlas upp i en sluten tank.

Miljömål

Av landets 16 nationella miljömål, kan främst följande nämnas som särskilt intressanta med avseende på enskilda avlopp; *Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård* och *God bebyggd miljö*.

I kommunens Handlingsplan för miljö kvalitetsmål tas enskilda avlopp upp under följande miljömål;

Ingen övergödning: Kommunen ska verka för att minska kväve- och fosforutsläppen till Nossan och minska påverkan från enskilda avlopp.

Levande sjöar och vattendrag: Under detta delmål tar handlingsplanen upp att den största påverkan på Nossans vattenkvalitet och biologiska mångfald är från utsläpp från reningsverk, jord- och skogsmark och enskilda avlopp.

EUs vattendirektiv

År 2015 ska alla vatten i Europa ha uppnått god ekologisk och kemisk status. I Sverige är det de fem nya vattenmyndigheterna som har det övergripande ansvaret att se till att EG:s

Essunga kommun

ramdirektiv för vatten genomförs i landet. Vattenmyndigheterna samordnar arbetet i sitt vattendistrikt och de fastställer miljö kvalitetsnormer, förvaltningsplaner och åtgärdsprogram. För varje vattenmyndighet finns det en särskild vattendelegation med uppgift att fatta beslut inom vattenmyndighetens ansvarsområde.

Enligt Vattenmyndigheten i Västra Götaland (Västerhavets vattendistrikt) ska miljö kvalitetsnormen god ekologisk status uppnås på samtliga vattendrag i Nossans avrinningsområde med tidsfrist till 2021. Den ekologiska statusen (med avseende på näringsämnen) på Nossan och fyra andra vattendrag inom kommunen har bedömts som måttlig eller sämre. I Åtgärdsprogram för västerhavets vattendistrikt anges att åtgärder ska påbörjas senast 22 december 2012.

Lagstiftning och allmänna råd

Miljöbalken

Miljöbalkens övergripande målsättning är ”en hållbar utveckling” vilket bland annat innebär krav på resurshållning och kretslopp.

Avloppsvatten är ett samlingsbegrepp för olika sorters förorenat vatten. Spillvatten från hushåll är en typ av avloppsvatten som innehåller bland annat bakterier och näringsämnen. Avloppsvatten skall enligt miljöbalken 9 kap 7 § avledas och renas eller tas omhand så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer.

Enligt 12 § Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är det förbjudet att släppa ut avloppsvatten i ett vattenområde som inte renats med längre gående rening än slamavskiljning. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att sådant utsläpp kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Med ett vattenområde avses, enligt miljöbalken 11 kap 3§, ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd.

Innan man börjar anlägga eller bygga om ett avlopp krävs det tillstånd eller i vissa fall anmälan till miljökontoret. Vad som gäller vid anmälan och tillstånd regleras i §§ 13-15 Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Naturvårdsverkets allmänna råd 2006:7

Allmänna råden är en tolkning av gällande lagstiftning och innehåller generella rekommendationer om tillämpning av lagar och regler. I de allmänna råden 2006:7 ligger betoningen på anläggningarnas funktion istället för deras konstruktion. En av grunderna för detta är att man i motiven till miljöbalken tydligt tog ställning för att myndigheter – även vid vitesförelägganden – skulle kunna formulera sina krav i form av funktionskrav. Med detta avses att kraven formuleras i termer av vad som ska uppnås, inte exakt hur detta ska ske.

Enligt dessa råd är det nu upp till tillsynsmyndigheten i respektive kommun att bedöma i vilka områden i kommunen som det bör ställas strängare reningskrav, dvs. **hög skyddsnivå**. I övriga områden är utgångspunkten att normalkrav ska ställas, dvs. **normal skyddsnivå**.

Essunga kommun

Med hög respektive normal skyddsnivå avses de kravspecifikationer med avseende på anläggningars prestanda som Naturvårdsverket anger i de allmänna råden. Det finns inget som hindrar tillsynsmyndigheten att ställa krav som avviker från dessa förslag så länge det är motiverat. Man måste vid formulering av krav på små avlopp utgå från att behoven av rening kan variera i landskapet, både med tanke på hälsoskydd och miljöskydd.

Trots att de allmänna råden använder begrepp som normal respektive hög skyddsnivå så finns inga bemyndiganden för kommunerna att skriva generella föreskrifter om detta.

Varken kommunfullmäktige eller någon av kommunens nämnder kan på förhand fatta *bindande beslut* om huruvida det ska vara hög eller normal skyddsnivå i fastigheter i ett område. Det krävs alltid en enskild bedömning i varje enskilt fall där miljönyttan ställs mot kostnaden, enligt avvägningsregeln 2 kap. 7§ MB.

Men det är önskvärt eller närmast nödvändigt att miljö- och hälsoskyddsnämnden eller kommunfullmäktige gör bedömningen vilka områden i kommunen som kräver hög respektive normal skyddsnivå. Dessa riktlinjer blir då ett bra *underlag inför beslut* som kan komma att förkorta handläggningstiden.

I de allmänna råden 2006:7 finns bland annat;

- Kriterier för vilka områden som bör skyddas med såkallad hög skyddsnivå.
- Krav som tillstånds- och tillsynsmyndigheten bör ställa på avloppsanordningar, i form av grundkrav och krav vid normal och hög nivå. Kraven skiljer sig mellan hälso- och miljöskydd. Se Funktionskrav bilaga 1.
- Vad som bör beaktas vid val av lokalisering av en avloppsanläggning.

Strategiska dokument

De strategiska dokument som styr arbetet med handläggning av enskilda avlopp i Essunga kommun och framtagande av dessa riktlinjer;

- Naturvårdsverkets allmänna råd (2006:7)
- Naturvårdsverket – Små avlopp. Handbok till allmänna råd, 2008:3
- Skyddsområdesbestämmelser för vattenverket Furet
- Förslag på skyddsföreskrifter för vattenskyddsområde Jonslund
- Förslag på skyddsföreskrifter för vattenskyddsområde Åsa
- Essunga kommuns handlingsplan för miljö kvalitetsmål
- Lokala hälsoskyddsföreskrifter för Essunga kommun
- Förvaltningsplan Västerhavets vattendistrikt 2009-2010
- Åtgärdsplan Västerhavets vattendistrikt 2009-2010
- Underlagsmaterial till åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt – Avrinningsområde nr 108-043-Nossan

Skyddsnivåer i Essunga kommun

Dessa områden är endast riktlinjer för hur miljönämnden bedömer om en fastighet ligger inom hög eller normal skyddsnivå. En enskild bedömning ska alltid göras i varje enskilt fall. I följande områden bör riktvärden för hög skyddsnivå gälla:

Hög skyddsnivå med avseende på hälsoskydd;

- Inom grundvattenförekomst Essunga och Jonslund
- Inom vattenskyddsområde Furet
- Inom planerade vattenskyddsområden, Jonslund och Åsa
- Inom förslag på vattenskyddsområde vid vattentäkten Råglanna i Främmestad
- Inom samlad bebyggelse, där det finns risk för förorening av enskilda vattentäkter samt dricksvattentäkter för tamdjur.
- Ca 100 meter från strandlinjen vid badplatserna Malma badsjö och Jämnesjön

Hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd;

- Ca 200 meter på båda sidor av Nossan
- Ca 100 meter på båda sidor av vattendragen; Ulvebäcken, Lillån (vid Trökörna) Mjölån och Getån
- Store mosse
- Om vattenmyndigheten klassar fler vattendrag med måttlig eller otillräcklig status, bör hög skyddsnivå gälla inom ett område på ca 100 meter på båda sidor av vattendraget.

I bilaga 2 finns en konkretisering av kriterierna för hög skyddsnivå i Essunga kommun utifrån de allmänna råden och Naturvårdsverket handbok till allmänna råd, Små avlopp.

Se bilaga 3 för kartor och förklaringar över kommunens områden där hög skyddsnivå bör gälla.

När krävs hög skyddsnivå

Funktionskraven för hög skyddsnivå ställs endast vid nyanläggning och vid upprustning av icke godkända avloppsanordningar. En anläggning som består av slamavskiljare/trekammarbrunn och stenkista eller liknande är **inte** ett godkänt avlopp.

En befintlig anläggning som fungerar enligt gällande tillstånd behöver inte uppgraderas för att uppnå funktionskraven för hög skyddsnivå.

Avloppsanläggningar

Exempel på avloppsanläggningar som bedöms klara normal respektive hög skyddsnivå

Avlopps- vatten	Anläggningstyp	Normal skydds- nivå	Hög skyddsnivå	
			Miljöskydd	Hälsoskydd
WC + BDT	Slamavskiljare och infiltration ² .	Ja	Ja, vid särskilt bra markförhållanden (mäktig sand eller gruslager)	Ja, vid skydd av badplats Nej, vid skydd av dricksvatten ³
	Slamavskiljare, markbädd ² eller minireningsverk	Ibland ¹	Nej	Nej
	Slamavskiljare, markbädd ² med efterbehandlingssteg ⁵	Ja	Nej Ja, med efterbehandlingssteg i form av våtmark, damm eller liknande ⁴	Nej Ja, med <u>tät markbädd och tät efterbehandlingssteg</u> i form av våtmark/damm eller liknande ⁴
	Slamavskiljare, markbädd ² och fosforfilter ⁶	Ja	Ja	Ja, fosforfilter ger bra smittskydd
	Slamavskiljare, markbädd ² och kemisk fällning ⁶	Ja	Ja	Nej
	Slamavskiljare, markbädd ² , kemisk fällning ⁶ och efterbehandlingssteg ⁵	Ja	Ja	Ja
	Slamavskiljare, infiltration ² och kemisk fällning ⁶	Ja	Ja	Ja, vid skydd av badplats Nej, vid skydd av dricksvatten ³
	Slamavskiljare, minireningsverk ⁷ med efterbehandlingssteg ⁵	Ja/Nej, beroende på produkt	Ja/Nej, beroende på produkt	Ja/Nej, beroende på produkt

Tabell 1

1. I normala fall krävs någon form av efterbehandlingssteg efter markbädd och minireningsverk. I glest bebyggda områden är de enskilda tomterna/fastigheterna vanligtvis större och avståndet till närmaste granne stort. Om inte särskilt känsliga objekt såsom badvatten, dricksvattentäkter, avloppskänsliga vattendrag eller andra skyddsvärda objekt riskerar att påverkas, kan slamavskiljare med enbart minireningsverk eller markbädd godkännas.

- Anläggningen utformas motsvarande markbädd/infiltration enligt Naturvårdsverkets publikation: Små avloppsanläggningar, – Hushållspillvatten från högst 5 hushåll, "Fakta oktober 2003". Även kompaktfiler (tex Baga, In-drän, Rona, Pipe-life) kan användas.
- Vattenskyddsområde, enskilda vattentäkter i samlad bebyggelse och grundvattenförekomster.
- Enligt avloppsguiden **kan** en efterbehandling i form av damm/våtmark avskilja 60-90% av fosfor, 50-95% av BOD och 50-95% av kväve. Vid överbelastning minskar dock reduktionen kraftigt, framförallt av fosfor. En väl utförd damm/våtmark kan i kombination med markbädd godkännas vid hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd.
- På avloppsguiden (www.avloppsguiden.se) finns mer information om efterbehandlingssteg.
- Information om av fosforfilter och kemiskfällning finns på avloppsguiden (www.avloppsguiden.se).
- Det ska finnas en oberoende utvärdering av minireningsverket för att den ska godkännas.

Avloppsvatten	Anläggningstyp	Normal-skyddsnivå	Hög skyddsnivå	
			Miljöskydd	Hälsoskydd
Torr toalettlösning eller WC till slutan tank eller annan uppsamling (BDT separat)	Torra toalettlösningar ¹ med separat rening av BDT-vatten (se nedan)	Ja	Ja	Ja
	Slutan tank ² med separat rening av BDT-vatten	Ja	Ja	Ja
	Urinsorterande <u>vattentoalett</u> ⁴ med behandling av urinavlastat avloppsvatten och BDT i slamavskiljare och <u>infiltration</u>	Ja	Ja	Ja, vid skydd av badplats Nej ⁵ , vid skydd av dricksvatten ⁶
	Urinsorterande <u>vattentoalett</u> ⁴ med behandling av urinavlastat avloppsvatten och BDT i slamavskiljare och <u>markbädd</u>	Ja	Nej Ja, då markbädden kombineras med efterbehandlingssteg	Nej Ja, med <u>tät markbädd och tät efterbehandlingssteg</u> i form av våtmark/damm eller liknande ⁷
BDT	Slamavskiljare (två- eller trekammarbrunn) med efterföljande marbädd/infiltration ³	Ja	Ja	Ja

Tabell 2

- Det finns flera olika torrtoaletter;
  - Multrum och mulltoa där både fekalier och urin samlas i en behållare.
  - Urinsorterande torrtoalett bygger på separat hantering av urin, fekalier och BDT-vatten (bad, disk, tvätt). Urinen samlas upp i en tank, fekalier och papper samlas i en behållare i eller under toaletten. Medan resterande avloppsvatten (BDT-vattnet) renas separat.
- Snålspolande toalett (max 1l/spolning) eller Vakuumpolett används för att undvika att tanken fylls onödigt fort.
- Mindre anordningar godtas när det bara är BDT vatten, tex behöver inte markbädden vara lika stor som vid WC+BDT avloppsvatten. Slamavskiljare i form av tvåkammarbrunn godtas.

4. En urinsorterande vattentoalett har två fack. I det främre facket spolats urinen ned med en liten mängd vatten och leds till en tank på fastigheten. Den kan i princip användas överallt där vanlig vattentoalett fungerar, men två ledningar och uppsamlingstank för urinen krävs. En tank för uppsamling av urin bör vara omkring 3 m³ för ett hushåll. Det brukar räcka för tömning en gång per år.
5. Urin innehåller lite eller inga smittämnen, därför är urinseparering ingen åtgärd för att minska spridning av bakterier och virus.
6. Vattenskyddsområde, enskilda vattentäkter i samlad bebyggelse och grundvattenförekomster.
7. Enligt avloppsguiden **kan** en efterbehandling i form av damm/våtmark avskilja 60-90% av fosfor, 50-95% av BOD och 50-95% av kväve. Vid överbelastning minskar dock reduktionen kraftigt, framförallt av fosfor. En väl utförd damm/våtmark kan i kombination med markbädd godkännas vid hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd.

Egenkontroll

Det är fastighetsägarens ansvar att avloppsanordningen uppfyller miljöbalkens krav.

Varje avloppsanläggning ska ha en egenkontroll. Serviceprotokoll, inköpskvitton och eventuella provtagningsrapporter är exempel på vad som kan krävas att egenkontrollen innehåller.

Anläggningar med omfattande skötsel

Den som väljer en avloppslösning som kräver en mer omfattande skötsel, som minireningsverk, kemisk fällning eller fosforfilter måste kunna visa att anläggningen kommer att skötas på ett sådant sätt att funktionskraven för området uppfylls. Det kan göras genom att exempelvis teckna ett serviceavtal med leverantör.

Anläggningar med ny reningsteknik

Teknikutvecklingen för avloppsrening med enskilda avlopp utvecklas hela tiden, nya typer av anordningar kan därför bli aktuella. Miljönämnden ser positivt på att personer vill pröva nya tekniker. I samband med tillstånd för anläggningar med ny teknik kan krav på provtagningar och tillstånd under begränsad tid ställas.

Dimensionering

Även om en anläggning vid provningstillfället har en låg belastning bör dimensioneringen av anläggningen vara anpassad för minst fem personer och för permanentboende, oavsett hur fastigheten kommer att användas. Orsaken till detta är att det i hela landet sker en gradvis övergång till mera permanentboende i fritidsområden, men också på grund av att det vid till exempel ägarbyte respektive ombyggnad är svårt att kontrollera att avloppsanordningen är anpassad för de nya förhållandena.

Avloppsanläggningar för BDT-vatten

BDT-vatten innehåller lägre halter sjukdomsframkallande mikroorganismer (bakterier, virus och parasiter) än toalettavloppsvatten men det kan inte betraktas som ofarligt när det gäller mikrobiella föroreningsrisker. Anordningar för enbart BDT-vatten ska därför kunna uppfylla

erforderlig skyddsnivå med avseende på hälsoskydd. Se bilaga 1 för funktionskrav med avseende på hälsoskydd.

Bedömning av befintliga anläggningar

Tillsyn av äldre anläggningar sker i samband med inventering, klagomål och bygglov. För att en befintlig avloppsanläggning ska kunna godkännas **ska** det finnas längre gående rening än trekammarbrunn/slamavskiljare. Direktutsläpp från trekammarbrunn/slamavskiljare till öppet vatten, dike, stenkista eller liknande är inte godtagbart. Allmänna rådets krav vid **normal skyddsnivå** ska uppnås. Se bilaga 1 för vilka krav på anläggningar som ställs vid normalskyddsnivå.

Hänsyn skall tas till husets potentiella nyttjande. Skillnaden mellan ett enkelt oisolerat hus med sommarvatten och ett hus med full standard med potential för fem personer att vistas i även vintertid, är inte oväsentlig.

För avloppsanordningar med endast BDT-vatten krävs normalt slamavskiljning med två- eller trekammarbrunn och efterföljande rening i markbädd, infiltration eller kompaktfiler. Eftersom kraven på anläggningar med BDT-vatten utgår från smittskydd och BOD, kan enkla befintliga anläggningar godtas om det inte finns risk för smitta eller olägenhet i form av lukt, flugor eller liknande.

Befintliga avlopp utan tillstånd

För befintliga anläggningar som saknar tillstånd ska innehavaren göra de undersökningar och redovisningar som krävs vid en ansökan om tillstånd för att inrätta anläggningen. Innehavaren skall visa att anordningen är inrättad enligt denna redovisning. Det kan bland annat innebära friläggande av delar av anläggningen, provgrop eller inrättande av grundvattennivårör.

Om anläggningen inte uppfyller de krav som ställs fattar miljökontoret ett beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten från anläggningen. Normalt börjar förbudet gälla efter två år.

Tidskrav för åtgärder av icke godkända avloppsanläggningar

Om avloppsanordningen vid inventering eller klagomål bedöms som undermålig har fastighetsägare normalt två år på sig att åtgärda sin avloppsanordning. Då en bedömning kan göras att avloppsanordningen i dagsläget har en mycket liten påverkan på människors hälsa eller miljö kan en längre tid än två år beviljas för fastighetsägaren att åtgärda sin avloppsanläggning.

Se under rubriken *”Tidskrav för åtgärder vid nybyggnation av gemensamhetsanläggningar”* för vilka tidskrav som gäller vid anslutning till kommunalt avlopp eller avloppsanläggningar för flera fastigheter

Gemensamhetsanläggningar

En gemensamhetsanläggning är en anläggning som används av två eller flera fastigheter, och där det finns ett lantmäteribeslut kring fastigheternas rättigheter och skyldigheter kring den

Essunga kommun

gemensamma anläggningen. Fastighetsägarna kan ansöka om att bilda en samfällighetsförening hos Lantmäteriet. En av fördelarna med en gemensamhetsanläggning är att det är fastigheterna som är anslutna till föreningen och inte fastighetsägarna.

Exempel på gemensamhetsanläggningar är en avloppsanläggning som används av flera fastigheter eller en gemensam avloppsledning som ägs av fastighetsägarna och leder avloppsvatten från dessa fastigheter till kommunal avloppsledning.

Gemensam avloppsanläggning

I samlad bebyggelse där det inte är möjligt att ansluta till kommunalt avlopp kan det finnas en ökad risk för att enskilda dricksvattentäcker blir förorenade. Här bör möjligheten till en gemensamhetsanläggning i form av en större avloppsanläggning undersökas.

Fördelar med en gemensam avloppsanläggning är att antalet utsläppspunkter minskar, det kan även innebära bättre funktion och/eller längre livslängd på anläggningen och lägre kostnader för den enskilde fastighetsägaren.

Tillståndsansökan om en gemensam avloppsanläggning lämnas till miljökontoret.

Tidskrav för åtgärder vid nybyggnation av gemensamhetsanläggningar

Då flera fastigheter planerar att bygga en gemensamhetsanläggning (gemensam anslutning till kommunalt avlopp eller en större anläggning) är det inte rimligt att kräva att detta ska slutföras inom två år, istället ska inblandade fastighetsägare lämna in en tillståndsansökan till miljökontoret inom två år. När tillståndet för en gemensamhetsanläggning i form av en avloppsanläggning beviljats, ska anläggningen vara slutförd inom två år.

I de fall då de inblandade ska bygga en gemensam ledning för anslutning till kommunalt avlopp, kan längre tid än två år ges för slutförandet.

Exempel på områden som är tänkbara för anslutning till kommunalt avlopp

Fastighetsägare kan ansöka om att ansluta sig till kommunalt avlopp. Kommunen kan erbjuda påkopplingspunkter där det är möjligt. Det är fastighetsägaren som står för kostnader i samband med anslutningen. Flera närliggande fastigheter kan med fördel bilda en samfällighetsförening. Ansökan om påkoppling till kommunalt avlopp lämnas till VA-chef på kommunen.

Områden som ligger i närheten av kommunalt avlopp

- Utanför kommunalt verksamhetsområde där kommunalt avlopp redan finns; Jonslund, Essunga kyrkby, Essunga station, Nossebro och Främmestad.
- Enskilda fastigheter som ligger mellan Jonslund och Essunga kyrkby.
- Krokstorp
- Enskilda fastigheter som ligger mellan Essunga kyrkby och Nossebro (via Essunga station).
- Enskilda fastigheter som ligger mellan Nossebro och Främmestad.
- Bäreberg station
- Bäreberg kyrkby

Essunga kommun

Fåglum och Lekåsa har för närvarande inte kommunalt avlopp, men miljönämnden anser att dessa samhällen är tänkbara områden för anslutning.

Dessa områden är endast förslag på tänkbara områden för anslutning till kommunalt avlopp och/eller vatten. Fastighetsägare i andra delar av kommunen kan givetvis ansöka om anslutning.

Se bilaga 4 för kartor över kommunalt VA och verksamhetsområden.

Dispens från funktionskraven i allmänna råden

Kretsloppsanpassning

Essunga kommun har i dagsläget ingen möjlighet att omhänderta och nyttiggöra avloppsfraktionerna, vare sig hela toalettfraktioner, utsorterat urin eller innehåll i slutna tankar.

Funktionskraven på kretslopp och hushållning krävs därför inte för enskilda avlopp i kommunen.

Kväverening

Funktionskravet för hög skyddsnivå med avseende på kväve, det vill säga att avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 50 procents rening av kväve, bör inte ställas på enskilda avlopp inom kommunen. Enligt de allmänna råden bör detta inte krävas, om det kommunala reningsverket i området saknar särskilda krav på kvävereduktion och nitrathalterna i grundvattnet är låga.

Samarbete med mäklare

Mäklare inom kommunen informeras om att dessa riktlinjer finns. Ett samarbete med mäklare skulle underlätta för både köpare och säljare, där mäklare informerar kund om att ta kontakt med miljökontoret vid frågor om avloppsanläggningen som inte mäklaren kan besvara. En godkänd eller icke godkänd avloppsanläggning kan öka respektive sänka värdet på en fastighet.